

ראש השנה

תפוח בדבש

מרמזים על הצלחה בתורה, תפוח מרמז על צדיקים וריחם הטוב והברכות שבירך יצחק את יעקב אבינו, ככתוב בפר' תולדות ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' פירש"י 'כך דרשו חז"ל, ריח טוב וזהו שדה תפוחים', ובפרט דאיתא בספה"ק דחוש הריח לא נפגם בחטא עין הדעת.

תפוח גם מרמז על תורת הנסתר ועל חידושי תורה, תפוח ר"ת תגלון פתגמין ותימרון חידושי.

וטובלין אותו בדבש לרמז על מתיקות התורה המשולה לדבש, ככתוב 'מתוקים מדבש ונופת צופים'.

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה

ג' סוגי קולות בשופר: תקיעה, שברים ותרועה, וכל אחד מהם מסמן כנגד אחד מג' אופני התשובה.

תקיעה היא צעקה ארוכה, כנגד תפילה, כקול התקיעה המכריזה על בוא המלך.

שברים הם אנחות כנגד תשובה, השב מתאנח על חטאיו ועוזבם.

תרועה כקול צלצול המטבעות כנגד צדקה, ופרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

ואפשר באופן אחר:

תקיעה כנגד תשובה, אנחה הבוקעת עד כסא הכבוד.

ג' שברים כנגד ג' תפילות, שחרית מנחה וערבית.

תרועה כנגד צדקה, כקול צלצול המטבעות, כאמור.

אמרוני האופן הראשון בסעודת ר"ה תשע"ד והאופן השני נתחדש ע"י ב' מ' לעפקאוויטש תחי'.

תשב הנערה אתנו ימים או עשור

כאשר אליעזר עבד אברהם ביקש ממשפחת רבקה שיתנו לו את רבקה לכלה עבור יצחק, אמרו 'תשב הנערה איתנו ימים או עשור', וידוע שחתן וכלה מוחלים להם על כל עוונותיהם, וזה מרמזו בפסוק זה:

תשב הנערה לשון תשובה על ימי הנעורים, וכן מלשון להתנער מהחטאים ומלשון ניעור, להתעורר לתשובה,

ימים אלו ב' ימי ר"ה, או ג' 7, אלו 7 הימים שבין ר"ה ליום הכיפורים, עשור זהו יוה"כ ככתוב ובעשור לחודש השביעי יום הכיפורים הוא.

באין מליץ יושר... תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט

רבינו המגיד הג"ר מרדכי דרוק זצ"ל אמר בשם צדיקים ביאור בפסקה זו: חז"ל קבעו כי אם כל הדיינים פסקו על פלוני שחייב הריהו יוצא זכאי, וזה הלכה שאומות העולם לא יוכלו להבינה בשום אופן.

וזה כוונת הפיוט: באין מליץ יושר, היינו שכל המלאכים והדיינים בשמים אינם מוצאים שום פתח להליץ יושר וממילא נאלצים לפסוק עלינו 'חייב', אזי, תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט, שזה חוק ללא טעם, וליעקב דוקא, כי גוי לא יבין זאת כאמור 'ומשפטים בל ידעום', וממילא נצא זכאים בדין וצדקנו במשפט.

מאמר מאה קולות

בראש השנה תוקעין מאה קולות, וטעם הדבר מובא בתוספות ראש השנה לג: בשם הערוך: מאה קולות 'כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא'. כדכתיב: 'בְּעֵד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיַבֵּב אִם סִיסְרָא', והתקיעות נקראים יבבות.

יש לציין כי מנהג בני תימן (וועוד) לתקוע 101 קולות (היינו, שמסיימים ב'תרועה גדולה' אחר ה-100 קולות).

וצריך ביאור:

א היכן מצאנו בפסוק שאמיה דסיסרא יבבה מאה פעיות?

ב מה המקור של מנהג בני תימן נוהגים לתקוע 101 קולות?

כדי לבאר שאלות אלו, נקדים בקצרה סיפור המעשה דמלחמת סיסרא, ויבבות אמו:

מסופר בשופטים פרק ד', שסיסרא יצא עם 900 רכב להלחם עם ישראל, וצבאו נחל מפלה גדולה וסיסרא וכל חייליו נהרגו.

דבורה הנביאה, שהתלוותה למלחמה, חיברה את 'שירת דבורה' ובו היא מתארת בלשון שירה ומליצה את ניסי המלחמה, וכך כתיב: שופטים ה' כ' מן שמים נלחמו, הכוכבים ממסילותם נלחמו עם סיסרא, נחל קישון גרפם'. ובליקוט שמעוני מביא: כיון שנחתו עליהם כוכבי השמים ירדו לנחל קישון להתקרר, א"ל הקב"ה לנחל קישון: לך והשלם ערבותרך לים, (שכאשר נתבקש ים סוף לפלוט את המצרים מן הים, סירב הים לפולטם, הובטח לו לים פי אחד ומחצה, שעל הים היו 600 רכב בחור, וצבא 900 רכב בחור) מיד גרפם נחל קישון לים.

ויש לעיין בזה תרתי:

א משמע כאן שכוכבי השמים גרמו להם חום רב, עד כי נאלצו ללכת להתקרר בנחל קישון, מהו אותו חום?

ב כתיב 'כוכבים ממסילותם' ולא 'כוכבים במסילותם' או כוכבים סתם, מה ענין כוכבים בכלל למלחמה זו, ומה ענין 'ממסילותם' בפרט לכאן?

ונראה בס"ד לפרש הכי: איתא בגמ' ברכות נח: אלמלא חמה של כסיל לא נתקיים עולם מפני צינה של כימה ואלמלא צינה של כימה לא נתקיים עולם מפני חמה של כסיל ... מאי כימה אמר שמואל כמאה ככבי.

עוד איתא שם ברכות נט. שבשעה שהקב"ה ביקש להביא מבול לעולם נטל שני כוכבים מכימה והביא המבול.

הסבר ב' המאמרים הללו כדלהלן: צפיר הכוכבים ששמו 'כימה' גורם לקור גדול, וכאשר ביקש הקב"ה להביא מבול לעולם, שלף ב' כוכבים מ'כימה' ממקומם וזה גרם לקור גדול שהביא את המבול, וכנגדן כוכבי ה'כסיל' גורמים לחום, והם מתאזנים תמיד זה מול זה.

וכאשר ביקש הקב"ה להנגם בסיסרא וצבאו, נתחזק כוחם של כוכבי כסיל מעבר לאיזון הרגיל שלהם כנגד כוכבי כימה וחיילי סיסרא נתחממו מאד וירדו לנחל קישון להתקרר מן החום ואז 'נחל קישון גרפם' והרגם.

ולמה נקרא שמו 'כימה'? אמר שמואל (שהעיד ע"ע 'נהירין לי שבילי רקיע כשבילי נהרדעא') 'כימה-כמאה'. שבצפיר הכוכבים כימה יש כמאה כוכבים.

כרוז לשוכני עפר שיקיצו, אך אותו כרוז לא יישמע רק למי שעסק בתורה, וזה מכוון בפסוק, 'האזינו השמים ואדברה' מי שמאזין לדברי תורה ומשננם, אזי 'ותשמע הארץ אמרי פי' היינו, שהארץ בשמע את הכרוז הקורא להם לקום תחיית המתים. ע"כ מהאזה"ח הק'.

ואפשר להוסיף לזה כי גם המשך הפסוק 'יערוף כמטר לקחי, תזל כטל אמרתי' שייך לזה, שהרי כתיב ישעה כו יט 'הקיצו וְרַגְנָו שִׁכְנֵי עֲפָר, כִּי טַל אֲוֵרֶת טַלְחָךְ' ודרשו חז"ל מובא בילקוט שמעוני 'כל מי שיש לו טל של תורה מחייהו', הרי שאותו קול הכרוז יישמע בארץ למי שזכה לטל של תורה.

שפתותיו דובבות בקבר

על משקל דברי האזה"ח הק' אפשר לדרוש באופן נוסף כדלהלן: אמרו חז"ל בכורות לא: 'כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר', לפי"ז אפשר לפרש כך: 'האזינו השמים', שאם תאזין לדברי תורה מרבתיך, 'ואדברה' שתחזור ותדבר אותם, אזי, 'ותשמע הארץ אמרי פי', שבשעה שתאמר אותם שפתות רבותיך ידובבו בקבר והארץ תשמע אותם.

תשע"ח - תהא שנת

עולם חסד, עוז חביון, עץ חיים, עצת חכמה, עליית / עטרת חן, חי עולמים, עולם חדש, חיים עלינו, חיים עלאים, חכמה עצומה, חילוף עצמות, עבדים חופשי, עת חרותנו, חירות עמנו, עם חי, עם חכם, חיי עולם, חסד עליון, עטרת חתנים / חכמים / חן, חכמה עילאה, עושה חיל, חשיבה עמוקה, עמוסת חידושים, עול תשובה שובר חטא, תחזינה עינינו שנת חירותנו, תבוא עלינו שנת חירות, תודה שלמים עולה חטאת, תחל שנה עם חיוך.

תשע"ח - אשריכם ת"ח - שדברי תורה חביבים עליכם המאורעות הגדולים בתולדות העולם אירעו בשנים

שנסתיימו ב-ח' (ע"פ 'סדר הדורות')

לידת שם מייסד אם הישיבות 'שם ועבר' שנת א' תקנ"ח

הולדת אברהם א'תתקמ"ח, הולדת שרה א'תתקנ"ח

מסי"נ אברהם בכבשן האש, א'תתקצ"ח, ברית בין הבתרים ב"י"ח

הולדת יצחק ב'מ"ח, הולדת יעקב ב'ק"ח.

הולדת משה ב'שס"ח, פטירתו ב'תפ"ח. כניסה לא"י ב' תפ"ח

יציאת מצרים ומעמד הר סיני ב'תמ"ח

בנין ביהמ"ק הראשון ב'תתקכ"ח, חורבנו ג' של"ח

בנין ביהמ"ק השני 3408 ג' ת"ח, חורבנו 3828 ג' תתכ"ח

תקופת התנאים ג' תשס"ח, חתימת המשנה ג' תתקמ"ח

תקופת האמוראים 3948 ג' תתקמ"ח

אחר השואה בשנת תש"ח אמרו צדיקים שהיתה עת

פקידה אך לא זכינו, ונחלתנו נהפכה לזרים.

כולנו תקווה כי שנת תשע"ח תהיה שנת חסד עולמים

בפקידתנו השלימה ע"י ביאת גוא"צ

עוד נציין: כי איתא בזוהר הק' על הפסוק 'וישקף אבימלך בעד החלון' היינו חלוני רקיע, שאבימלך היה חוזה בכוכבים ומזלות, וכן הדבר באם סיסרה דכתיב 'בעד החלון נשקפה ותייבב' היינו חלוני רקיע, פי' שראתה בכוכבים ומזלות כי בנה נחל מפלה, ונתייבבה.

ולפי מה שפירשנו אתי שפיר, שראתה את הכוכבים של 'כימה' חלשים לעומת כוכבי כסיל, שעל ידי זה נגרם מפלת בנה וצבאו ולכן יבבה כמאה יבבות כנגד 'כימה' שהוא כמאה שהוא גרם למפלתם.

ובזה יתיישב מהו 'כוכבים ממסילותם'? היינו 'כסיל וכימה' שהוצאו ממסילותם כדי להביא המבול.

ועתה נבא אל הבאר ונקיים דברי הגמ' ניתי ספר ונחזי:

כאשר יבבה אם סיסרה, כתוב שהיא יבבה, וחברותיה ענו לה, והיא השיבה אמריה לה, היינו שהצטרפה לדבריהן.

והנה במילים הללו שיבבה, ישנם אותיות שאינם הכרחיות, דהיינו, אותיות נלוות או ניקודיות שכאשר הם באמצע תיבה, התיבה תיקרא כתיקנה גם בלעדיתה, כפי שמצאנו במקומות רבים בתנ"ך דכתיב חסר (בעיקר אותיות ו' י' א').

ספרנו האותיות ההכרחיות ביבבותיה של אם סיסרא והם צוינו במספרים, ומספרם 101, דהיינו כמאה, כנגד כימה כאמור.

והרי הם לפניכם: בעד החלון נשקפה ותייבב אם סיסרא בעד האשןב:

1.מ.ד.ו.ע 4.ב.ש.ש 7.ר.כ.ב.ו 11.ל.ב.א 14.מ.ד.ע 17.א.ח.ל.ו 20.ו.א.ל.א 21.פ.ע.מ.י 22.מ.ר.ק.ב.ת 23.מ.ר.ק.ב.ת 24.מ.ר.ק.ב.ת 25.מ.ר.ק.ב.ת 26.מ.ר.ק.ב.ת 27.מ.ר.ק.ב.ת 28.מ.ר.ק.ב.ת 29.מ.ר.ק.ב.ת 30.מ.ר.ק.ב.ת 31.מ.ר.ק.ב.ת 32.מ.ר.ק.ב.ת 33.מ.ר.ק.ב.ת 34.מ.ר.ק.ב.ת 35.מ.ר.ק.ב.ת 36.מ.ר.ק.ב.ת 37.מ.ר.ק.ב.ת 38.מ.ר.ק.ב.ת 39.מ.ר.ק.ב.ת 40.מ.ר.ק.ב.ת 41.מ.ר.ק.ב.ת 42.מ.ר.ק.ב.ת 43.מ.ר.ק.ב.ת 44.מ.ר.ק.ב.ת 45.מ.ר.ק.ב.ת 46.מ.ר.ק.ב.ת 47.מ.ר.ק.ב.ת 48.מ.ר.ק.ב.ת 49.מ.ר.ק.ב.ת 50.מ.ר.ק.ב.ת 51.מ.ר.ק.ב.ת 52.מ.ר.ק.ב.ת 53.מ.ר.ק.ב.ת 54.מ.ר.ק.ב.ת 55.מ.ר.ק.ב.ת 56.מ.ר.ק.ב.ת 57.מ.ר.ק.ב.ת 58.מ.ר.ק.ב.ת 59.מ.ר.ק.ב.ת 60.מ.ר.ק.ב.ת 61.מ.ר.ק.ב.ת 62.מ.ר.ק.ב.ת 63.מ.ר.ק.ב.ת 64.מ.ר.ק.ב.ת 65.מ.ר.ק.ב.ת 66.מ.ר.ק.ב.ת 67.מ.ר.ק.ב.ת 68.מ.ר.ק.ב.ת 69.מ.ר.ק.ב.ת 70.מ.ר.ק.ב.ת 71.מ.ר.ק.ב.ת 72.מ.ר.ק.ב.ת 73.מ.ר.ק.ב.ת 74.מ.ר.ק.ב.ת 75.מ.ר.ק.ב.ת 76.מ.ר.ק.ב.ת 77.מ.ר.ק.ב.ת 78.מ.ר.ק.ב.ת 79.מ.ר.ק.ב.ת 80.מ.ר.ק.ב.ת 81.מ.ר.ק.ב.ת 82.מ.ר.ק.ב.ת 83.מ.ר.ק.ב.ת 84.מ.ר.ק.ב.ת 85.מ.ר.ק.ב.ת 86.מ.ר.ק.ב.ת 87.מ.ר.ק.ב.ת 88.מ.ר.ק.ב.ת 89.מ.ר.ק.ב.ת 90.מ.ר.ק.ב.ת 91.מ.ר.ק.ב.ת 92.מ.ר.ק.ב.ת 93.מ.ר.ק.ב.ת 94.מ.ר.ק.ב.ת 95.מ.ר.ק.ב.ת 96.מ.ר.ק.ב.ת 97.מ.ר.ק.ב.ת 98.מ.ר.ק.ב.ת 99.מ.ר.ק.ב.ת 100.מ.ר.ק.ב.ת 101.מ.ר.ק.ב.ת

לפי זה מסתבר שמנהג בני תימן לתקוע 101 קולות נובע ממספר יבבותיה של אם סיסרא כפי שהוכחנו בזה.

ורמז לדבר בפסוק בעמוס: 'עשׂה-עשׂ, כְּסִיל וְכִימָה; וְחֲדָרֵי תִימָן'. היינו שבני תימן תוקעים כנגד יבבותיה שהם כנגד כימה - כמאה.

ובדרך רמז נוסף: 'בעד החלון נשקפה ותייבב', 'החלון' גימטריא 99 דהיינו כמאה.

גם כאשר אבימלך השקיף בעד 'החלון', היינו, יצחק שנולד לאברהם בהיותו בן מאה שנים, ומיד אח"כ כתיב שיצחק נתברך 'וימצא בשנה ההיא כמאה שערים', מאה שערים כנגד 'החלון' שהוא כמאה.

האזינו השמים ואדברה

בתחילת הפרשה: 'האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי', עיין באזה"ח הק' שפירש ששמים זו תורה, שניתנה משמים, וכאשר יגיע עת תחיית המתים בקרוב יצא

ברכת התורה לכל ישראל
בפורם עלינו שנת תהא שנת חידושי עמך, הננו לברך אל כל בני ישראל בכל מושבותם בכלל, ולידידינו קוראי המעדני בפרט, שנתברך כולנו יחד בכל מילי דמיטב שנה טובה ומתוקה ואין מתוק בתורה, שנת גאולה וישועה שימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה ולברכה ויגאלהו בשנה זו גאולת עולם אמו ניתן לקבל הגליון לאימייל מדי שבוע, המעוניין יכתוב לכתובת דלהלן: maadoney@gmail.com